

ΠΛΑΤΩΝ· ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

I dialogen Symposium fortæller Platon (427-348 f.Kr.) om et symposion i år 416 f.Kr., hvor Sokrates og nogle venner hver holdt en tale om "Eros". I sin tale refererede Sokrates en klog kone ved navn Diotima fra Mantinea for at have sagt, at "Eros" i virkeligheden ikke er Afrodites søn, men driften efter at forene sig med det skønne med det formål at sætte skønne afkom i verden.

Alle væsener, dyr som mennesker, stræber efter at forene sig med en jordisk skønhed for at skabe skønne børn, men enkeltes drift har et højere mål: at nå frem til selve det skønne for derved at kunne sætte skønne "børn" i verden. Om mødet med selve skønheden og vejen frem til målet havde Diotima fortalt Sokrates følgende:

5 "Οὐδ' αὖ φαντασθήσεται αὐτῷ τὸ καλὸν οἶον πρόσωπόν τι οὐδὲ χεῖρες οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν, ὧν σῶμα μετέχει, οὐδέ τις λόγος οὐδέ τις ἐπιστήμη, οὐδέ που ὄν ἐν ἐτέρῳ τινι, οἶον ἐν ζώῳ ἢ ἐν γῆ ἢ ἐν οὐρανῷ ἢ ἔν τῳ ἄλλῳ, ἀλλ' αὐτὸ καθ' αὐτὸ μεθ' αὐτοῦ μονοειδὲς αἰεὶ ὄν, τὰ δὲ ἄλλα πάντα καλὰ ἐκείνου μετέχοντα τρόπον τινα τοιοῦτον οἶον, γιγνομένων τε τῶν ἄλλων καὶ ἀπολλυμένων, μηδὲν ἐκείνο μήτε τι πλέον μήτε ἔλαττον γίγνεσθαι μηδὲ πάσχειν μηδέν.

"Όταν δὴ τις ἀπὸ τῶνδε διὰ τὸ ὀρθῶς παιδευαστεῖν ἐπανιών ἐκείνο τὸ καλὸν ἄρχεται καθορᾶν, σχεδὸν ἂν τι ἄπτοίτο τοῦ τέλους.

10 Τοῦτο γὰρ δὴ ἐστὶ τὸ ὀρθῶς ἐπὶ τὰ ἐρωτικὰ ἰέναι ἢ ὑπ' ἄλλου ἄγεσθαι ἀρχόμενον ἀπὸ τῶνδε τῶν καλῶν ἐκείνου ἔνεκα τοῦ καλοῦ αἰεὶ ἐπανιέναι ὡσπερ ἐπαναβασμοῖς χρώμενον ἀπὸ ἐνὸς ἐπὶ δύο καὶ ἀπὸ δυοῖν ἐπὶ πάντα τὰ καλὰ σώματα καὶ ἀπὸ τῶν καλῶν σωμάτων ἐπὶ τὰ καλὰ ἐπιτηδεύματα καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐπὶ τὰ καλὰ μαθήματα, ἕως ἂν ἀπὸ τῶν μαθημάτων ἐπ' ἐκείνο τὸ μάθημα τελευτήσῃ, ὃ ἐστὶν οὐκ ἄλλου ἢ αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ καλοῦ μάθημα, καὶ γνῶ αὐτὸ τελευτῶν, ὃ ἐστὶ καλόν.

15 'Ενταῦθα τοῦ βίου, ὦ φίλε Σώκρατες," ἔφη ἡ Μαντινικὴ ξένη, "εἴπερ που ἄλλοθι, βιωτὸν ἀνθρώπῳ θεωμένῳ αὐτὸ τὸ καλόν. Ὁ, ἐάν ποτε ἴδῃς, οὐ κατὰ χρυσίον τε καὶ ἐσθήτα καὶ τοὺς καλοὺς παιδάς τε καὶ νεανίσκους δόξει σοι εἶναι, οὓς νῦν ὀρῶν ἐκπέπληξαι καὶ ἔτοιμος εἶ, καὶ σὺ καὶ ἄλλοι πολλοί, ὀρῶντες τὰ παιδικὰ καὶ συνόντες αἰεὶ αὐτοῖς, εἴ πως οἶόν τ' ἦν, μήτ' ἐσθίειν μήτε πίνειν, ἀλλὰ θεᾶσθαι μόνον καὶ

20 συνεῖναι. Τί δῆτα," ἔφη, "οἰόμεθα, εἴ τῳ γένοιτο αὐτὸ τὸ καλὸν ἰδεῖν εἰλικρινές, καθαρὸν, ἄμικτον, ἀλλὰ μὴ ἀνάπλεων σαρκῶν τε ἀνθρωπίνων καὶ χρωμάτων καὶ ἄλλης πολλῆς φλυαρίας θνητῆς, ἀλλ' αὐτὸ τὸ θεῖον καλὸν δύναται μονοειδὲς κατιδεῖν; Ἄρ' οἶει," ἔφη, "φαῦλον βίον γίγνεσθαι ἐκεῖσε βλέποντος ἀνθρώπου καὶ ἐκείνο, ὃ δεῖ, θεωμένου καὶ συνόντος αὐτῷ; Ἡ οὐκ ἐνθυμεῖ," ἔφη, "ὅτι ἐνταῦθα αὐτῷ μοναχοῦ γενήσεται ὀρῶντι, ὃ ὀρατὸν τὸ καλόν, τίκτειν οὐκ εἰδῶλα ἀρετῆς ἅτε οὐκ εἰδῶλου ἐφαπτομένῳ, ἀλλὰ ἀληθῆ ἅτε τοῦ ἀληθοῦς ἐφαπτομένῳ· τεκόντι δὲ ἀρετὴν ἀληθῆ καὶ θρῆψαμένῳ ὑπάρχει θεοφιλεῖ γενέσθαι, καὶ, εἴπερ τῳ ἄλλῳ ἀνθρώπων, ἀθανάτῳ καὶ ἐκείνῳ."

(211 a - 212 a)

PLATON: SYMPOSION

Oversættelse:

“Så vil det skønne vise sig for ham, ikke som et ansigt eller hænder eller noget andet af det, et legeme besidder, heller ikke som en tanke eller teori eller noget, der er i noget fremmed som f.eks. et levende væsen enten på jorden eller i himlen eller noget helt tredje, men selve det skønne vil vise sig for ham, hvilende i sig selv og altid med samme form. Alt andet skønt har del i dette skønne på en sådan måde, at når andre skønne ting opstår og forgår, så bliver dette hverken større eller mindre eller udsættes for nogen forandring.

Når et menneske gennem et rigtigt forhold mellem en elsker og en elsket stiger op fra det skønne hernede og begynder at skue hint skønne, er han tæt på målet.

For dette er den rette måde selv at gå mod det eftertragtede mål på eller blive ført af en anden, at man på grund af hint skønne begynder med det skønne hernede og altid stiger højere op, ligesom man benyttede trappetrin, fra ét legeme til to, og fra to til alle smukke legemer, og fra skønne legemer til skønne handlinger, og fra handlingerne til skønne videnskaber, indtil man fra videnskaberne tilsidst når frem til hin videnskab, som er videnskaben om intet andet end selve hint skønne, og indtil man tilsidst erkender, hvad der er et skønt i sig selv.

På dette punkt i livet, min kære Sokrates,” sagde den fremmede kvinde fra Mantinea, “om overhovedet noget sted, er det værd at leve for et menneske, da man skuer selve det skønne. Og hvis du engang får det at se, vil det ikke forekomme dig at være i form af guld og tøj og de skønne drenge og ynglinge, som du nu bliver betaget af at se på, og som både du og mange andre, der betragter unge drenge og altid omgås dem, er parate til at sulte og tørste for, blot I får lov til (hvis det da er muligt) at nyde synet og samværet med dem.

Men hvad mener vi,” sagde hun, “hvis det lykkes et menneske at skue selve det skønne, usammensat, rent, ublandet og ikke fyldt med både menneskeligt kød og farve og andet for-gængeligt narreværk, men hvis man skuer selve det guddommeligt skønne i dets usammensatte form? Du tror vel ikke,” sagde hun, “det vil være et ringe liv, når et mennesket skuer derhen og betragter hint med den sans, man bør, og er sammen med det? Eller forstår du ikke,” sagde hun, “at det kun er på dette sted, det vil være muligt for et menneske, når han skuer det skønne med den sans, det alene kan skues, at føde ikke skygebilleder af arete, da han ikke favner et skygebillede, men den sande arete, da han favner sandheden. Og føder man sand arete og giver den næring, har man mulighed for at blive gudernes ven. Hvis nogen kan blive udødelig, må det være et sådant menneske.”

PLATON: SYMPOSION

Tallene i parentes henviser til linjerne i den græske tekst.

A. Analyseopgaver

Begge skal besvares

1. Find følgende former: γένοιτο (21), σαρκῶν (22), κατιδεῖν (23), θεοφιλεῖ (28). Bestem formen, herunder ordklassen, og anfør opslagsordet.
2. Giv en syntaktisk analyse af følgende afsnit: Ὁ, εἴαν ποτε ἴδης, οὐ κατὰ χρυσίον τε καὶ ἐσθῆτα καὶ τοὺς καλοὺς παῖδας τε καὶ νεανίσκους δόξει σοι εἶναι (16-17).

B. Oversættelsesopgaver

Begge skal besvares

1. Giv en mere ordret oversættelse (kontroloversættelse) af stykket Ὅταν δὴ τις ἀπὸ τῶνδε διὰ τὸ ὀρθῶς παιδευαστεῖν ἐπανιών ἐκείνο τὸ καλὸν ἄρχηται καθορᾶν, σχεδὸν ἂν τι ἄπτοιτο τοῦ τέλους (7-8).
2. Gør i det samme stykke rede for,
  - a) hvilke græske ord der er gengivet med "er han tæt på målet", og
  - b) hvorledes διὰ τὸ ὀρθῶς παιδευαστεῖν er gengivet i den danske oversættelse. Gør herunder rede for forskellene mellem den græske tekst og den danske oversættelse.

C. Fortolkningsopgaver

Besvar spørgsmål 1 og 2, samt et af de følgende, i alt tre. Svarene nummereres.

1. Hvorledes beskriver Diotima i dette tekstuddrag selve det skønne, τὸ καλόν? Gør i besvarelsen tillige rede for de forskellige trin i menneskets erkendelse af τὸ καλόν, og for hvad denne erkendelse af τὸ καλόν kan bruges til.
2. Beskriv figur 1 og giv på den baggrund en datering og redegørelse for figurgruppen. Sammenlign derefter det Sokratesbillede, som gives i Symposium, med Rafaels (= Raffaello Zansio) maleri af de hedenske filosoffer, som ses på figur 2.
3. Hvorledes skildrer Alkibiades i sin tale¹⁾ Sokrates? Hvilke forskellige egenskaber har Sokrates, og hvorledes kom de til udtryk i forholdet mellem Alkibiades og Sokrates?
4. Sammenlign det syn på mennesket, dets muligheder og dets forhold til gud, som findes i Symposium, med det, vi møder hos en eller flere andre græske forfattere.
5. Der tales om mangel på fælles værdier og moral i den vestlige verden. Hvad havde grækerne i klassisk tid at være fælles om? Og hvordan forholdt Sokrates sig til disse værdier?
6. Sammenlign det menneskesyn og verdensbillede, man møder hos Sokrates / Platon, med det, der kendetegner den traditionelle kristendom.
7. I sidste afsnit af tekstuddraget omtales ἀρετή to gange. Hvad forstår Sokrates ved dette begreb? Og hvad ville andre som f.eks. sofisterne forstå ved begrebet?
8. Gør rede for grækernes betydning for senere romersk kultur. Du kan vælge at sætte fokus på litteratur, filosofi, kunst eller noget helt fjerde.

Ἐνρῆκος μαθηταῖς
ἐποίησα 18.V.2008

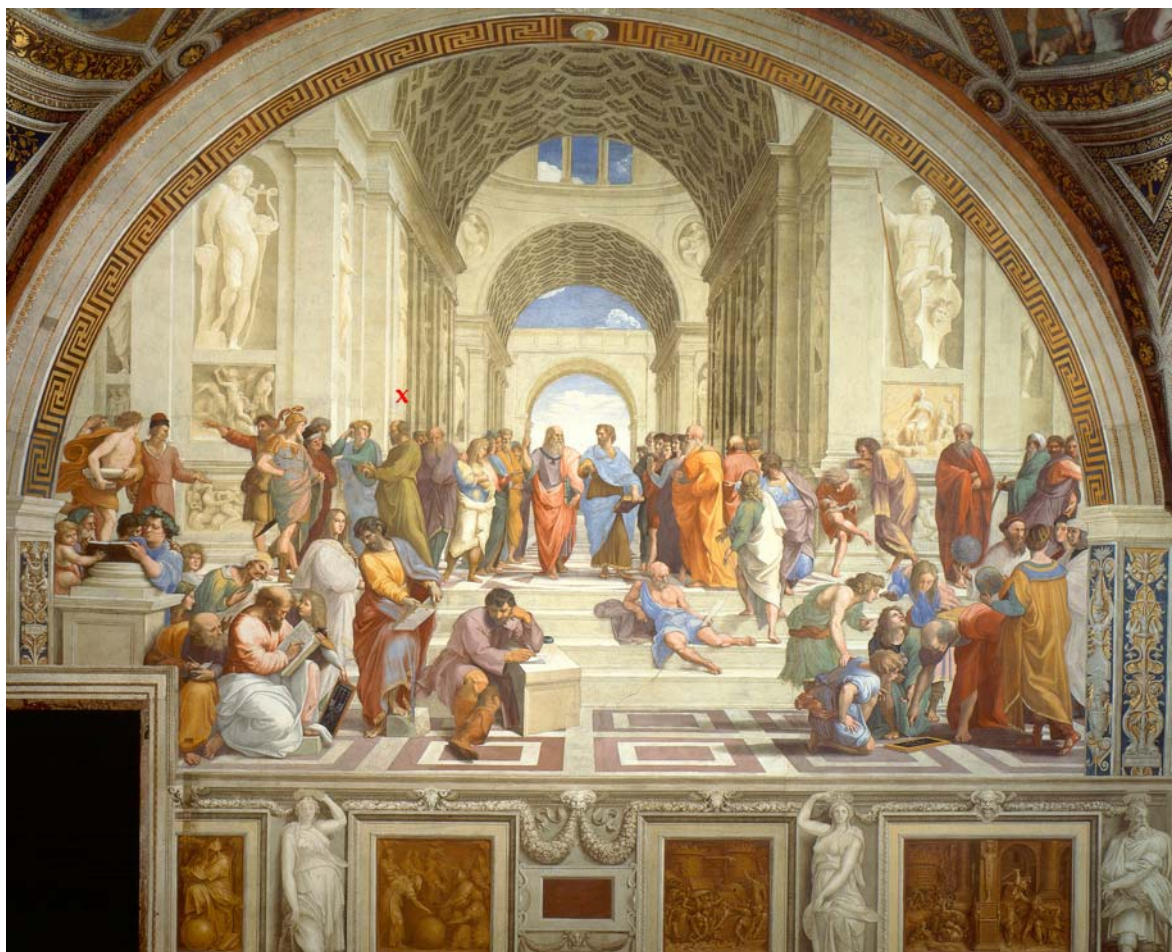
---

1. Platon, *Symposium*, Ved Per Krarup, Gyldendal 1973. Siderne 74-84.

Figur 1. Gudinden Athene og satyren Marsyas af billedhuggeren Myron. Romersk marmorkopi efter græsk bronzeoriginal. Athene har netop kastet dobbeltfløjten fra sig, som Marsyas et øjeblik efter samler op. Marsyas måler 195 cm i højden. Musei Vaticani, Roma.

På hjemmesiden <http://www.thisted-gymnasium.dk/a/Klassikere/index.htm> findes under opslaget Græsk-romersk skulptur en moderne rekonstruktion.

Figur 2. "Scuola di Atene" af Raffaello Sanzio (1483-1520). Maleriet, der er udført i årene 1509-1510, måler 500 x 770 cm. Maleriet skal give et samlet indtryk af oldtidens filosoffer. Vandrende i midten ses Platon med bare fødder og løftet hånd, og ved hans venstre side går Aristoteles. Mange af de andre figurer er vanskelige at identificere, men figuren, der her er markeret med et lille rødt kryds, antages at være Sokrates. Stanza della Segnatura, Vaticano, Roma.